

Promocija knjige Nadežde Čaćinović
Poželjnost krize i drugi komentari
Zagreb, 17. lipnja 2024.
Izvještaj

Predstavljanje knjige Nadežde Čaćinović *Poželjnost krize i drugi komentari* u neku je ruku odrazilo samu narav najnovije zbirke eseja znamenite filozofkinje. U zagrebačkoj Knjižnici i čitaonici Bogdana Ogrizovića okupili su se tako 17. lipnja 2024. godine prijatelji, kolege i poznanici autorice koja već desetljećima zadužuje domaću i regionalnu intelektualnu scenu svojim filozofsko-istraživačkim radom, prevoditeljstvom i feminističkim pregalaštvom. Iz početnih pozdrava jasno se razabralo kako u samoj knjižnici profesorica Čaćinović nije tek jedna u nizu predstavljenih spisateljica, već draga prijateljica i susjeda što godinama obogaćuje knjižničnu zbirku svojim brojnim radovima.

Poželjnost krize objavljena je u nakladništvu kuće Jesenski i Turk, a njezin urednik Ognjen Strpić ovom se prilikom zadržao na uvodnom tekstu, naslova *Za koga pišemo?*, dajući do znanja da adresat djela nije neka apstraktna čitalačka publika, već kolege, suradnici, studenti i znanci autorice, što potvrđuje i ona sama u svome obraćanju okupljenima. Ognjen Strpić naglašava kako knjiga od korica do korica odiše filozofičnošću na način toliko prozračan i nenametljiv da će nestrpljivim čitateljima lako promaknuti tvrdnje posijane čitavom duljinom djela. I doista, dodali bismo, ovi kratki, lapidarni eseji prožeti su svojevrsnom aforističnom kvalitetom, no kroz njih se pažljivo nadograđuje i specifičan konceptualni rječnik, motiviran filozofskim nagnućem prema stalnom pretresanju značenja nekada i zdravo za gotovo uzimanih pojmova, poput kolektivnog sjećanja, nostalgije i prošlosti.

Filozofkinja Ankica Čakardić predstavila je profesoricu emeritu kao jednu od najvažnijih javno prisutnih intelektualki na našim prostorima, čiji istodobni teorijski i politički angažman tvori raritet vrijedan opetovanog isticanja. Uslijedio je sažet prikaz autoričine četrdesetogodišnje akademske karijere, koja uključuje rad na Odsjeku za filozofiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu od 1976. godine, suosnivanje zagrebačkog Centra za ženske studije, predsjedanje nad hrvatskim PEN centrom u dva mandata, prevoditeljski opus od preko 30 kapitalnih filozofskih djela te stvaralački opus od čak 15 autorskih monografija. Osvrnuvši se na posljednju u potonjem nizu, Ankica Čakardić otkriva izvornu namjeru autorice da rukopis naslovi *Život i komentari*, što, kaže, upućuje

na stanovit oblik pleonazma, budući da su komentari iz knjige sami po sebi prilično životni. Životnost je to koja se na stilskoj razini očituje u spretnosti izraza i neprestanom plesanju po različitim interdisciplinarnim predlošcima, dok na tematskoj razini dolazi u obliku posvemašnje uronjenosti u aktualne društveno-političke probleme. Nadežda Čačinović nije tek ravnodušna i nepri-strana sutkinja svijetu oko sebe, već filozofkinja koja taj svijet, i način na koji je sama njime zahvaćena, nastoji dubinski razumjeti, ali ne i brzinski razriješiti. Ankica Čakardić ovu težnju naziva pozivom na druženje s temom, obilježenim epistemičkom radoznalošću, nenametljivošću i nepreuzetnošću. U uvodnim rečenicama djela stoji tako sljedeće:

»Sastavljam knjigu koja nije prvenstveno o knjigama: o životu u knjigama ili o životu s njima, kakve su uglavnom moje ranije knjige. Premda ne osjećam neku posebnu razliku kada pišem, ipak je činjenica da u tekstovima koji slijede nije na djelu moje uobičajeno polazište: smirivanje kakofonije bezbrojnih glasova iz knjiga koje me okružuju ili pak prepuštanje sirenskom zovu nekoliko njih. Knjige su u životu i život je u njima i sve je to u istom svijetu u kojemu se pokušavam snaći. Pa se pojavljuju i ovdje kao povod i izvor argumentacije. Ali nema stege struke, nema mnogo bilješki i provjere. Premda namjera ostaje spoznaja, ovi komentari su i politički – u najširem smislu riječi politički, onako kako tu dimenziju mogu i vremenski dosta točno odrediti u svojem životu. Kao eseji dopuštaju si slobodno napredovanje u pisanju umjesto automatizirane strogoće izgradnje argumenata i znanstvenog aparata.« (p. 9)

Kroz trideset i sedam raznovrsnih filozofsko-političkih komentara profesorica Čačinović analizira teme poput prava na pobačaj, povijesti feminizma, stranog radništva, fenomena nogometa, digitalizacije, kritičkog diskursa, komodifikacije umjetnosti i dr. Sažet format ovih eseja, ističe filozof Luka Boršić u vlastitim uvodnim riječima, iziskuje od čitatelja stanovitu intelektualnu zrelost, slijedom čega kao ključ njihova razumijevanja navodi iduću rečenicu iz teksta *Barbari pred vratima*:

»Esejistički sam pokušavala okupiti u pregledni tekst proces snalaženja u situaciji u kojoj ne vidim jasne principe za osobno ponašanje.« (p. 38)

O knjizi se, nastavlja Luka Boršić, stoga može govoriti iz sadržajnog, ali i metodološkog aspekta. Ona nam ukazuje na jednu od mogućnosti pristupanja velikim izazovima, sadržanu u inzistiranju na razgovoru i pomnom biranju sugovornika. Pozivajući se na lepezu različitih mislioca, učenjaka i pisaca, Nadežda Čačinović gradi bogat referentni okvir koji se ne iscrpljuje samo u zapadnoj filozofskoj lektiri, već proviruje i u riznicu drugih kulturnih krugova, poput onog osmanskog, andaluzijskog i kineskog. Njezina metoda ima još jedan

važan, u nas prilično zapušten čimbenik: javni nastup intelektualca. Hoteći ukazati na značaj humanista, teoretičara, znanstvenika i mislioca u društvenom razvoju, kao i mjeru do koje profesorica tu, takoreći, dužnost ispunjava, Luka Boršić izdvaja naredne karakteristike kao ključne za takve figure: oblikovanje javnoga diskursa sudjelovanjem u debatama te prisutnošću u raznim medijima, kritiziranje struktura moći, obrazovanje javnosti i diseminacija filozofskih ideja među širom publikom u svrhu stvaranja informiranog i angažiranog građanstva, poticanje kritičkog mišljenja te oslovljavanje velikih globalnih pitanja. Budući da je većina sudionika na promociji u nekom kapacitetu upoznala filozofkinju, uklapanje njezina života i djelovanja u svaki od navedenih kriterija nije bilo nužno detaljnije ispitivati.

Nika Šintić

